

GYVENTOJŲ VEIKSMAI TERORISTAMS PANAUDOJUS CHEMINĮ MASINIO NAIKINIMO GINKLĄ

Su chemine tarša susijusių nelaimių tikimybė šiais laikais auga ne tik dėl pavojingų objektų gausos, bet ir dėl nuolat plintančio terorizmo. Teroristų išpuolio objektai gali būti žmonės, gyvūnai, augalai, pastatai, maisto produktai, pasėliai. Jiems sunaikinti arba užteršti gali būti panaudoti masinio naikinimo ginklų komponentai, kurie pasižymi dideliu naikinamuoju ir žalojamuoju poveikiu. Pastaruoju metu egzistuoja šios pagrindinės masinio naikinimo ginklų rūšys – biologinis, cheminis, branduolinis, radiologinis.

Cheminis ginklas – cheminės kovinės medžiagos ir jų junginiai, kurie naudojami žudyti, sužeisti ar tam tikram laikui žmogų ar gyvūną padaryti neveiksnu, taip pat gabenimo į taikinį priemonės.

Teroristai gali panaudoti šių grupių kovines nuodingąsias medžiagas:

- *Nervus paralyžiuojančias*. Jos sutrikdo nervinių impulsų perdavimą iš smegenų ląstelėms. Ankstyvieji apsinuodijimo simptomai – lipni oda, pamėlynavusios lūpos, smarkus drebulys. Medžiagos gali būti vaisių, kamparo arba sieros kvapo. Jos yra patvarios.

- *Bendrojo poveikio*. Trukdo perduoti deguonį raudoniesiems kraujo kūneliams. Apsinuodijimo simptomai – pamėlynuoja oda. Medžiagos gali būti karčiųjų migdolų arba persikų sėklų kvapo, nepatvarios.

- *Oda žeidžiančias*. Sukelia odos bėrimus, žaizdas ir didelius pūlinius. Medžiagos gali būti česnako arba pelargonijų kvapo, patvarios.

- *Dusinančias*. Paveikia nosies ir gerklės gleivinę, ištirpsta audiniai, pasireiškia dusimas, žmogus gargaliuoja, šniokščia. Medžiagos gali būti džiuvančios žolės, suplėkusio šieno kvapo, nepatvarios.

- *Nepatvarios medžiagos* išsilaiko nuo kelių minučių iki kelių valandų. Patvarių medžiagų savybės išlieka nuo 6-8 valandų iki pusantro mėnesio.

Paprastai kovinės nuodingosios medžiagos yra skystos, jas galima paskleisti kaip aerozolius.

Jei pastebėjote šias įtartinas priemones –

- orlaivius, sraigtasparnius su purškimo sistemomis (virš gyvenamųjų vietovių);
- miglai arba aerozoliams paskleisti priemonės (aerozolių generatoriai) nebūdingose vietose;
- dujų cilindrus neįprastose vietose;
- paketus, lagaminus, konteinerius arba
- sužinojote apie galimus teroro veiksmus –

kuo skubiau skambinkite telefonu 112. Jei esate darbovietėje, pirmiausia apie įvykį praneškite savo institucijos vadovui ir skambinkite telefonu 112. Taip pat informuokite pastato apsaugos darbuotojus ar kitus prižiūrėtojus.

Išgirdę nedidelio galingumo duslų sprogamą, pamatę besiveržiant dujas, garus, rūką ar dulkes, pajutę nepažįstamą kvapą, galite įtarti, kad į aplinką pateko nuodingos medžiagos, **tačiau kuo skubiau:**

- uždenkite nosį ir burną, nelieskite jokių daiktų nelaimės vietoje!
- kuo skubiau eikite iš užterštos zonos nurodyta kryptimi (statmena vėjo kryptimi),
- venkite žemesnių vietų, nes ten labiau kaupiasi pavojingos medžiagos,
- įėję į patalpas, kopkite į aukštesnius aukštus,
- jeigu tai įvyko pastate ar kambaryje, išeikite iš jo, uždarykite duris ir neleiskite įeiti kitiems asmenims.

Negalima valgyti, gerti, rūkyti, jei esate pavojingomis cheminėmis medžiagomis užterštoje teritorijoje.

Išėję iš užterštos zonos, prieš įeidami į švarias patalpas, nusivilkite viršutinius drabužius, nusisekite papuošalus, nusiaukite batus ir sudėkite viską į polietileninį maišą. Jei galite, nuplaukite tuos daiktus vandeniū arba išskalbkite skalbimo, degazavimo priemonėmis. Jei ne – palikite maišą už švarios teritorijos ribų. Burną, nosį, akis skalaukite vandeniū. Jei yra galimybė – nusiprauskite po dušu su muilu. Pasikeiskite apatinius drabužius.

Įsijunkite radiją ir televizorių, nes jums nuolatos bus teikiama naujausia informacija ir rekomendacijos, kaip elgtis teroro akto metu. Jei jaučiate silpnumą, atsirado kosulys, peršti akys, ašarojate, svaigsta galva, skauda pilvą, pykina, prasideda traukuliai, neaiškios medžiagos nudegina odą, kuo skubiau kvieskite greitąją pagalbą arba kreipkitės į gydymo įstaigą.

Telšių rajono savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro informacija